

**NOVA PRETENSÍO D'UN BISBAT
PER A MANRESA AL SEGLE XVII.
L'OPOSICIÓ DE VIC I DE GIRONA**

Joan Busquets

A començament de l'Edat Moderna, per dues vegades, la ciutat de Manresa pretengué esdevenir bisbat: la primera al 1590, quan ho aconseguí Solsona; l'altra el 1635–36¹. Ens ocuparem d'aquesta última vegada.

L'aplicació de la reforma tridentina, que requeria potenciar l'autoritat dels bisbes a costa de la dels capítols, va afavorir la pretensió d'algunes ciutats, entre elles Manresa, en el marc d'un ampli projecte de creació de noves diòcesis. Ordinàriament, donat el cas, el tràmit passava per la supressió d'una o més canòniques agustinianes, que s'havien relaxat notablement i constituïen un obstacle per a la plena jurisdicció episcopal.

La qüestió de crear nous bisbats depenia del rei i ja s'havia plantejat durant el regnat de Carles I, l'emperador, però aleshores el propòsit afectava sobretot Castella. Felip II, recollí aquesta preocupació i la féu realitat, especialment en els territoris fronterers del nord. Tanmateix el seu projecte, que era força més ampli, només es va poder realitzar parcialment². Però, després d'ell, com veurem, les temptatives i aspiracions van prosseguir.

Felip II va dur a terme una important transformació en la geografia eclesiàstica a base de la remodelació dels límits diocesans, la segregació de territoris o la creació de nous bisbats, tant en els regnes de la Corona d'Aragó com en el de Castella. El rei aplicava les disposicions de Trento amb esperit regalista i escollia per a l'episcopat, certament eclesiàstics observants i partidaris de l'aplicació del concili, però el criteri fonamental en la seva designació era la fidelitat a la monarquia. Aquesta política portà a Catalunya bisbes castellans, entre els quals, molt sovint, membres d'ordes religiosos, mentre els canonges i l'alta clerecia del país trobaven la porta tancada per a accedir a l'episcopat. La conseqüència fou una forta politització dels eclesiàstics en una doble direcció: era corrent que els bisbes –sovint forasters– fossin addictes al rei i a la política de Madrid, mentre que els canonges de les catedrals i els abats dels monestirs o de les canòniques regulars –gent de la terra– naturalment s'hi enfrontaven, portats per la frustració i el ressentiment.

1. Cf. LLUIS B. NADAL, *Episcopologio de Vich*, t. III, Vic 1904, 442 ss.; JOSEP M. GASOL, *La Seu de Manresa*, Barcelona 1978.

2. DEMETRIO MANSILLA, *La reorganización eclesiástica española del siglo XVI. I. Aragón-Cataluña*, «Antologica Annu» 4 (Roma 1956) 97–238.

Felip II situava el projecte de redistribució dels bisbats dins un ambició pla de reforma eclesiàstica institucional i territorial. Aquesta suposava concretament: l'eliminació de qualsevol dependència eclesiàstica de França, la reforma dels monestirs benedictins i la secularització de les canòniques. Els tres propòsits tenien estreta relació entre ells³ i estaven orientats a aconseguir una jerarquia episcopal més dependent de la Corona. Pel que fa als bisbats fronterers hi havia uns mateixos criteris que pretenien aclarir les ambigüitats de jurisdicció. Fou així com, només a la Corona d'Aragó, es van crear els bisbats de Jaca, Barbastre, Solsona i també, al sud, Albarrasí, Terol i Oriola. Pel que fa a Catalunya, la remodelació va quedar reduïda a la creació del nou bisbat de Solsona, al·l'intent fracassat de Manresa i a d'altres variacions de límits i de dependència que afectaven la Vall d'Aran i Elna⁴.

El segon intent de Manresa, ja en ple segle XVII, el tractem en continuïtat amb aquest propòsit de remodelació general. També hi afegim les dades sobre l'oposició que els bisbats de Vic i de Girona van fer al projecte.

Massa sovint es diu que aquesta remodelació dels límits diocesans i, en concret, l'erecció d'una seu episcopal a Solsona, obeïa a mòbils polítics. La investigació recent reconeix que, en aquesta dèria de modificar bisbats, van pesar força més les necessitats pastorals que les polítiques. Es tractava de política religiosa, evidentment sota la direcció del monarca. Tanmateix, en quasi tots els casos de rectificacions i noves creacions, es tenia en compte la realitat, com és ara l'extensió d'un territori difícil d'atendre pastoralment, l'augment de població, el perill de penetració protestant (al nord), assegurar la conversió dels moriscos (al sud) i l'interès per donar una vertebració a les poblacions de les comarques rurals. Hom constata una convergència de motius entre les necessitats espirituals, les pretensions de les ciutats i la política del rei.

3. Cf. JOSEP M. MASNOU PRATDESAVA, *Reorganització eclesiàstica de Catalunya al segle XVI. Creació del bisbat de Solsona i intent de Manresa* (Facultat de Teologia de Catalunya 1989-90). He pogut consultar aquest excel·lent treball, encara inèdit en el qual l'autor estableix una relació molt precisa entre la creació de nous bisbats, la reforma dels benedictins i la secularització de les canòniques.

4. El bisbat de Jaca és una segregació del d'Osca, mentre que Barbastre és de nova creació. La diòcesi de Terol també és nova, però Albarrasí se separa de la de Sogorb i Oriola forma nou bisbat amb les poblacions valencianes segregades de Cartagena: cf. MANSILLA, *La reorganització eclesiàstica...*, 100-190.

Solsona o Manresa?

Felip II (1556–1598), cap al 1590, va fer la proposta a la Santa Seu de la creació d'una nova diòcesi al nord de Catalunya. Les raons adduïdes pel monarca eren les mateixes que en el cas del nord d'Aragó (Jaca i Barbastro, el 1571): perill d'infiltració de l'heretgia (“hugonots”) i excessiva extensió territorial de la diòcesi d'Urgell.

Tanmateix, la seu d'aquesta nova diòcesi va ser sol·licitada per Manresa, Balaguer i Solsona. El 1593, i malgrat les pressions manresanes, Felip II es va decidir per Solsona. No va ser difícil l'elecció en aquella conjuntura. Aquesta petita vila oferia avantatges, sobretot, d'ordre econòmic, gràcies a la secularització de la important canònica de Santa Maria, les rendes de la qual es podien aplicar a la nova seu.

La proposta va plaure a Roma. Climent VIII i la Cúria van valorar positivament les raons d'ordre pastoral exposades pel rei i no posaren cap obstacle a la creació del nou bisbat⁵. Així, doncs, el 19 de juliol de 1593, Solsona aconseguia la seu episcopal, mentre que Manresa perdia aquella oportunitat. Però la definició del territori de la nova diòcesi, que s'havia de segregar de les d'Urgell i de Vic, fou una tasca molt més àrdua. Sobretot a causa de l'oposició del bisbat d'Urgell, fins al 1623 els límits de Solsona no van quedar decidits del tot⁶.

Una nova oportunitat per a Manresa

Els manresans, però, no van quedar conformats i, quasi cinquanta anys més tard, durant el regnat de Felip IV (1621–1665), van tornar a insistir en la seva pretensió.

Fou el Consell de la ciutat de Manresa que tornà a fer gestions per aconseguir la capitalitat d'un bisbat. Els canonges de la col·legiata van romandre més quietes, ja que no veien viable la concessió en aquell moment⁷.

La nova petició dels manresans havia desvetllat moltaexpectativa a la ciutat del Cardener: d'una banda la dependència de Vic, que era una ciutat més petita i força llunyana, i el fet que Manresa disposés d'un temple tan solenne

5. Les raons a J. SERRA VILARO, *La diòcesi de Solsona*, Barcelona 1904, 191–192; D. MANSILLA, *op. cit.*, 191–194.

6. El bisbe d'Urgell, Andreu Capella, s'oposava tossudament a cedir més territori. De 258 parròquies que havien de passar a Solsona, només 114 s'hi van incorporar realment. Solsona “abans que tot va tenir bisbe i només després es va expedir la butlla de creació del bisbat” (Cf. MASNOU, *Reorganització eclesiàstica*, 16).

7. Cf. MASNOU, p. 24.; NADAL, *Episcopologio de Vich*, 444.

com la Seu, ho justificava prou als ulls dels seus habitants, que unànimament donaven suport a la pretensió. El nom de “Seu” que es donava a la seva església de Santa Maria, probablement de manera espontània i simplement ateses “les dimensions catedralícies del temple gòtic”⁸, podríem considerar-lo també com el signe extern i la bandera d’una reivindicació profundament sentida a la ciutat en diferents moments de la seva història.

Amb Felip II, la petició de Manresa havia arribat tard. De fet, la secularització de la canònica manresana no s’havia executat fins a 1592. En el nou intent, el 1635, Manresa estava en millors condicions. En efecte, un cop secularitzada, la mateixa canònica de la Seu va tenir un estatut de quasi catedral i el prebòsit era sempre vicari del bisbe. Aquest fet i d’altres afavorien d’alguna manera la pretensió. El 1602, el bisbe Robuster havia convocat un sínode diocesà precisament a Manresa, cosa que provocà la protesta de la ciutat i de la catedral de Vic⁹.

Amb tots aquests precedents, als ciutadans de Manresa els semblà que la situació havia progressat prou i, aprofitant que la seu de Vic es trobava vacant, van escriure un nou memorial al rei, aleshores Felip IV. Molt ben argumentat, aquest memorial va ser imprès a Madrid el 1635¹⁰. Les raons de la pretensió quedaven exposades en quatre capítols:

1) Manresa havia tingut bisbe propi el segle X. (Parla d’un bisbe amb doble seu, Vic–Manresa, els successors del qual s’haurien anat quedant a Vic. L’argument és històricament inacceptable).

2) Per la seva situació geogràfica, Manresa era més cèntrica que Vic i, al mateix temps, una ciutat més gran, comparable a les altres capitals diocesanes.

3) Manresa podia assegurar una millor atenció pastoral a la diòcesi i oferia majors possibilitats per a la reforma del clero.

4) Finalment, la creació del nou bisbat afavoria el patronat reial, ja que aquest tindria una nova catedral sense necessitat de dotar-la econòmicament,

8. GASOL, *La Seu de Manresa*, 23–24.

9. El contenciós entre Manresa i Vic esclatà fortament en aquest sínode. Estava convocat pel 18 de juny al Palau Episcopal de Vic. Inesperadament, però, es va canviar el lloc, que seria “a l’Església Major de la ciutat de Manresa” (NADAL, vol. III, 206). El bisbe presidí la inauguració del concili, assistit pels canonges de Manresa, mentre els de Vic ni tant sols van ser-hi convidats. En la darrera sessió es va demanar que, tota vegada que el concili de Trento no fixa el lloc on s’han de convocar els sínodes, d’ara endavant, els de la diòcesi de Vic es reuneixin sempre a Manresa, “tant per estar en lo mig de tots los deganats, com també per ser fèrtil y abundant en tot gènere de provisió, com clarament per lo present experimenten tots”; *Ibid.*, 210.

10. *Memorial en derecho a la Catholica y real Magestad de Philipe Quarto por la ciudad de Manresa [...] sobre la restitución de su dignidad obispal, que ha tenido antingualmente ó erección de nuevo obispado [...]*. Madrid 1635. Un expert en la redacció de memorials, el Dr. Agustín Barbosa, va col·laborar amb els manresans.

cosa que permetria a la Corona un millor control territorial del país.

La rèplica de Vic no es va fer esperar. El mateix any 1635 envià un memorial al rei i el capítol va escriure a totes les catedrals catalanes (entre les quals, la de Girona), alhora que el Consell municipal mobilitzava “tots els fills de Vic” residents a Barcelona, per tal que fessin valer les seves influències¹¹. Els vigatans apuntaven en direcció correcte ja que, en efecte, el Consell d'Aragó havia manat que el memorial dels manresans fos tramès a Barcelona, per la consulta al virrei i a l'Audiència.

L'any següent –1636–, en un segon memorial, els consellers de Manresa explicaven els possibles límits del nou bisbat i la remodelació territorial que caldria fer a les diòcesis de Vic, Girona i Solsona. La nova diòcesi manresana agafaria 120 parròquies, la majoria de Vic i 42 de Solsona, aquestes les més properes a la ciutat de Manresa. Territorialment el nou bisbat quedava ben vertebrat, amb poblacions de tanta entitat com Igualada, Prats del Rei, Calaf, Balsereny, Berga, Sallent, Sanpedor i Artés¹².

Reacció de Vic i de Girona

Les pretensions episcopals de Manresa van trobar una oposició aferrissada a la diòcesi de Girona, ja que es preveien repercussions perjudicials per a ella en termes de pèrdua de territori. La rivalitat entre les ciutats catalanes era constant en aquestes qüestions. Cosa fàcil d'entendre si pensem que, per a moltes ciutats petites, ser o esdevenir seu episcopal suposava una gran ocasió d'augmentar en habitants i d'enfortir la influència sobre les altres poblacions. Un bisbe, amb la seva petita cort de familiars i curials, i una catedral, amb dignitats i prebendes, podien convertir una ciutat modesta en un centre burocràtic i financer amb un cert aire de capital.

Pel que fa a Girona, el perill era que es pensava compensar el bisbat de Vic per la pèrdua del seu territori de ponent –pràcticament, la meitat de la diòcesi– amb territoris del bisbat de Girona “de l'altra banda de la Muntanya”, és a dir, poblacions de l'actual comarca de la Garrotxa.

Van ser els canonges de Vic els qui van alertar i demanar ajut als de Girona. El 13 de maig del 1635, el vicari general d'aquesta diòcesi, Francesc Aymerich, llegia en el capítol una carta dels canonges de Vic en la qual informaven els seus col·legues gironins que la ciutat de Manresa demanava al rei

11. El bisbe electe de Vic, Gaspar Gil, que es trobava a Madrid, va tranquil·litzar els canonges vigatans i s'oferí per actuar enèrgicament a favor de Vic i contra Manresa (NADAL, *Episcopologio de Vich*, p. 442).

12. Cf. NADAL, p. 445.

l'erecció de bisbat i de catedral.

En el seu discurs, Aymerich explicà que els ciutadans de Manresa demanaven el consentiment reial per la creació de la seva pròpia diòcesi. Els de Vic avisaven els de Girona, atès que això portaria la segregació d'una notable part de parròquies de les contrades d'Olot, la Vall de Bas i Camprodon, i encara es podria ampliar amb altres parròquies per la banda de Sant Hilari Sacalm. Però als de Vic no els semblava suficient en canvi, atesa la seva pèrdua, tot i que reconeixien que es tractava de la part millor de la diòcesi de Girona. El memorial de Manresa no donava cap compensació als gironins: si perdien 80 parròquies, encara els en restaven 266, xifra considerable i superior a la de qualsevol altra diòcesi catalana. Però per a Girona el projecte era totalment inacceptable sobretot per la segregació d'Olot –que la rèplica comparava a Manresa– i de Camprodon¹³.

El vicari general de Girona assegurava que aquesta desmembració territorial repercutiria negativament, no només en la mensa episcopal, sinó també en la capitular i que tot el bisbat en rebria un gran perjudici. Per això els canonges gironins acordaren ajudar en tot els de Vic i oposar-se decididament al projecte de creació d'un nou bisbat a Manresa.

Immediatament la catedral de Girona va crear una comissió per aquest afer, presidida per l'ardiaca major, Bernat de Cardona (futur bisbe) i integrada pels canonges Francesc Alsina, Cristòfor Rich i Dimas de Canet, els quals van anar a exposar l'afer al bisbe¹⁴. Les actes capitulars ho expressen amb claredat: “Pretenent Manresa tenir bisbat i catedral, demanà socorro el capítol de Vich, atès li desmembraven son districte y lo suplian de la nostra muntanya de Olot, y feta representatió al nostre Sr. Bisbe, se oferí ab tot coratge a 23, 24 i 31 de març 1635”¹⁵.

13. NADAI, p. 446–447.

14. *Quod cives Minorissae curant habere consensum domini Regis ad erigendum sedem episcopalem in eorum oppido seu civitate et quod dismembretur certa pars magna pars locorum et oppidorum Dioecesis gerundensis versus Olotum et Campurotumdum, et quia ex hac dismembratione pateretur non solum mensa episcopalis et etiam capitularis et totam dioecesis gerundensis magnum preiudicium, fuit resolutum quod assistatur capitulo vicensi pro impedienda dicta creatione et dismembratione et ad hoc negotium fuit facta commissio Domini Bernardi a Cardona, Francisci Alzina, Christophori Rich et Dimae de Canet qui tractent hoc negotium com Domino Episcopo* (Arxiu Catedral Girona, Resolucions Capitulars 22, f. 84).

15. *Ibid.*, Resolucions Capitulars 22, ff. 83, 84 i 86.

Intervenció del bisbe de Girona

Fra Gregorio Parceró, benedictí gallec i antic bisbe d'Elna era el nou bisbe de Girona (1633–1656)¹⁶. Parceró, que havia estat monjo i abat de l'Observança de Valladolid, era un bisbe molt identificat amb les causes gironines, i es posà plenament al costat de la reclamació de la seva diòcesi¹⁷.

També en aquest conflicte, el bisbe Parceró defensà els interessos del bisbat de Girona en contra del projecte de nova diòcesi manresana i s'oposà enèrgicament a la mutilació del territori diocesà. Amb la petició del capítol i el seu suport, va prendre part eficaçment en aquella impugnació, fins al punt que els autors de la *España Sagrada* asseguren que "Parceró se unió con Vich para impedir la erección de la silla de Manresa"¹⁸. Els propòsits manresans van fracassar. La intervenció del bisbe de Girona, que aleshores encara gaudia de prestigi i d'estima prop del monarca, es va considerar decisiva: "Nuestro obispo tenía mucho influjo para no lograrlo, como en efecto lo logró"¹⁹. La de Girona era la diòcesi que hi perdia més en territori, parròquies i rendes, sense cap mena de compensació.

Perjudici per a Solsona

A part de Vic i de Girona, també les altres seus episcopals catalanes van oposar-se a les aspiracions de Manresa.

Pel que fa a la de Solsona, quaranta anys després de la seva fundació, la diòcesi no gaudia encara d'una suficient garantia de supervivència, ja que no estava del tot consolidada ni tenia un funcionament fàcil. L'oposició del bisbat d'Urgell ho impedia, perquè ni tan sols cedia el territori acordat. Els límits diocesans de Solsona eren insegurs. Finalment van poder quedar definits el

16. Gregorio Parceró, natural de Tui, fou monjo benedictí a San Martín (Compostel·la) i abat general de la Congregació Reformada de Valladolid (1625–1629). Enviat pel rei a Catalunya va ser successivament bisbe d'Elna (1630–33), Girona (1633–56) i Tortosa (1656–63).

17. S'havia significat en moments de traspals i de desgràcia; per exemple, quan, el 1640, va justificar la revolta popular i s'enfrontà coratjosament amb l'exèrcit del rei, condemnant-lo pels sacrilegis de Riudarenes i de Montiró. Tanmateix, tres anys després, va ser expulsat de la seva diòcesi i del Principat, en negar-se a jurar fidelitat al nou rei Lluís XIII.

18. A. MERINO, J. DE LA CANAL, *España Sagrada*, t. XLIV, 148.

19. *Ibid.*, 148, núm. 118. Després de 1640, el bisbe de Girona va ser criticat i era mal vist a la Cort, acusat d'haver beneït la revolta dels Segadors. Cf. J. BUSQUETS, *Dues cartes del bisbe Gregorio Parceró des de l'exili*. «Annals de l'Institut d'Estudis Gironins» 22 (1974–75) 351–363.

1623 i no sense renúncies²⁰. Era natural, doncs, que la sola pretensió de crear un nou bisbat al seu costat mateix, tornés a posar en qüestió la jove Església solsonina, encara que la seva existència no era impugnada directament. El memorial presentat per Manresa segregava 42 parròquies del bisbat de Solsona, mentre que es pretenia fer-li acceptar, com a compensació, l'arxiprestat d'Àger, al comtat d'Urgell, que, com és sabut, era exempt de tota jurisdicció episcopal. Certament que la compensació no era prou proporcionada i, a més, hauria constituït un enclavament fora dels límits diocesans de Solsona²¹.

Per què va fracassar Manresa?

La pretensió de la ciutat de Manresa lesionava massa interessos. D'un costat, perjudicava altres diòcesis, com Vic, Solsona i Girona. Tot comptat, més que Vic, el projecte perjudicava Girona, ja que li podien segregar 80 parròquies sense cap mena de compensació territorial, com hem vist. D'altra banda, l'oposició de Vic fou conduïda de forma més intel·ligent que la pretensió de Manresa: a Vic, els canonges i el consell municipal anaven d'acord en la seva reclamació. La petició de Manresa, en canvi, venia més del consell de la ciutat que no pas dels canonges de la col·legiata i del clergat, que mai no ho va veure viable. I encara, el fet que el bisbe de Vic tingués les possessions senyoriales a Artès i als voltants de Manresa era un altre inconvenient²². En un nivell diferent, les autoritats del Principat tampoc no van ser favorables a Manresa o no hi van posar interès. Quan la Cort va enviar l'afer a Barcelona, perquè fos estudiat, la qüestió s'ajornava sense motiu i anava perdent importància. Finalment, aviat va esclatar la Guerra dels Segadors (1640) i el tema del bisbat de Manresa va quedar oblidat definitivament.

20. L'antiga canònica de Solsona tenia jurisdicció sobre unes quantes parròquies dels voltants, que van constituir el nucli inicial de la diòcesi. Tanmateix, de les 258 parròquies que s'havien de segregar d'Urgell, a l'hora de la veritat, Solsona es va haver de conformar només amb 114. Semblantment, Vic va quedar-se Prats del Rei i Calaf que en un principi també anaven a Solsona. Però el bisbat de Vic no va posar tanta oposició com el d'Urgell.

21. Àger era una abadia canonical "nullius" amb jurisdicció sobre 38 parròquies. La canònica va ser secularitzada el 1592, però va quedar com a col·legiata i arxiprestat exempt fins el 1874.

22. El bisbe era senyor temporal d'Artès i Sallent, d'Horta i Castellnou: cf. NADAL, *Episcopologio de Vich*, 446.

Altres intents o rectificacions de límits diocesans

Durant la mateixa època, hi hagué altres projectes i pretensions, algunes ben efímeres.

A començaments del segle XVI (1521), i quasi per sorpresa, Barcelona va aconseguir la separació de la metropolitana de Tarragona, ho i quedant sotmesa directament a la Seu Apostòlica. La protesta de l'arquebisbe de Tarragona va moure Carles V, que era a Brussel·les, a escriure al papa, per tal que revoqués amb urgència el breu de segregació, ja que el considerava perjudicial per al país i per a la mateixa ciutat.

El 1568, Felip II aconseguia que les poblacions de la Vall d'Aran que encara depenien del bisbat de Comenge s'incorporessin al d'Urgell. Les raons eren obvies: no convenia que depenguessin d'un bisbat de França, a part del perill constant de penetració d'hugonots incontrolats.

Per acabar, Elna, desvinculada ja de Narbona, el 1573 va aconseguir dependre de la metropolitana tarraconense, igual que les altres diòcesis catalanes²³.

Conclusió

Les pretensions de Manresa van tornar a fracassar. En el pla general de modificacions i fundacions de diòcesis, Manresa no va tenir l'èxit que altres ciutats van aconseguir. I, tanmateix, poques ciutats hi ha a Catalunya (i àdhuc a Espanya) que hagin fet tants esforços i tants mèrits per esdevenir seu d'un bisbat. Al segle XVI, Solsona va guanyar-li la seu. L'oposició de Vic i de Girona va tornar a frustrar les seves expectatives al segle XVII²⁴.

23. Cf. MANSILLA, *La reorganización eclesiástica...*, 195–197. El bisbat d'Elna es va separar de Narbona el 1511 i depenia directament de la Santa Seu, fins que pogué incorporar-se a la Tarraconense en temps del bisbe Pere Màrtir Coma (1569–78).

24. La de Manresa va ser una pretensió en solitari: una aspiració de la ciutat que va trobar oposició arreu i especialment a les diòcesis existents. No va comptar amb cap dels bisbats afectats, ni va consultar-los. Potser Barbastre va esmerçar encara més energies i més tossuderia que Manresa i, tot i ser una ciutat més petita i menys cèntrica, va aconseguir el seu bisbat. En tots aquests casos, les poblacions presentaven arguments d'ordre geogràfic i pastoral, però no deixaven de recórrer també a la suposada existència d'una antiga seu episcopal, ordinàriament sense cap base històrica.

